

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Štev. 186. Leto XII.

Maribor, četrtek 18. avgusta 1938

Cena 1 din

Jasne besede Francije in Anglije

V Parizu in Londonu prevladuje prepričanje, da bodo ostale nemške akcije le pritisk brez rezultata — V primeru vojne bi ostala Nemčija osamljena

DOSTOJANSTVENO ZADRŽANJE FRANCIJE

PARIZ, 18. avgusta. Velike nemške vojaške vaje in utrdbе, ki jih grade na vzhodnih in zahodnih mejah, vzbujajo v Parizu in Franciji še vedno zanimanje, pred katerim stopa vse drugo v ozadje, tudi Španija. Tudi vsi listi razpravljajo o tem vprašanju, vendar se opaža, da o skušajo vladna glasila vplivati pomirjevalno in zatirajo, da ni še prav nobene vzroka za vznemirjenje. Nemčija ima popolno pravico prirežati vojaške vaje, in dokler se vrše v mejah rajha, to nikogar ne prizadene. Tudi sovjetska Rusija je priredila predlanski vojaške vaje, pri katerih je sodelovalo 2 milijona vojakov. Pa tudi sicer nima Francija nobenega vzroka za vznemirjanje, ker je že davno pripravljena na vse eventualnosti in v zvezi z Anglijo dovolj močna, da uveljavljuje svojo voljo.

MIŠLJENJE LEONA BLUMA

Drugačno pa je še vedno stališče nevladnega, zlasti levičarskega tiska. Tako objavljajo bivši ministrski predsednik Leon Blum v svojem glasilu članek, v katerem dokazuje pesimistično razpoloženje glede nadaljnjega razvoja dogodkov v zvezi s češkoslovaškim problemom. Blum trdi, da vrši Nemčija s sedanjimi vojaškimi vajami in pripravami pritisk na Pariz in London, da bi postala popustljivejša in bi vplivala na Češkoslovaško v smeri popuščanja in zadovoljitve zahtev pomenijo dejansko raztrganje Češkoslovaške in pripravo za odcepitev sudetskega nemškega ozemlja, nakar bi sledil zlom vse republike. Ako ta pritisk ne uspe, in zdi se, da Nemčija ni zadovoljna z dosedanjimi rezultati pritiska, potem bo Berlin pričel neposredno akcijo proti Češkoslovaški z motivacijo, da diplomatska akcija ni uspela in da Nemčija mora nastopiti, ko je pokazala že toliko potrpežljivosti nasproti zavlačevalni taktiki praške vlade.

NIKOLI ORODJE NEMŠKIH MANEVROV

»Francosko javno mnenje«, nadaljuje Blum, »ostaja dalje mirno in resno ter popolnoma gospodar svojega razpoloženja. Tudi v vladi ni ne nervoznosti ne strahu.« Tako zadržanje vlade je treba samo pozdraviti. Nemčija hoče imeti zaenkrat v svojih rokah le sredstvo za grožnjo, toda ta grožnja je naperjena bolj proti Parizu in Londonu, kakor proti Pragi. Morda je Hitler prepričan, da bi se utegnili končati mislija lorda Runcimana v nasprotju s sudetskoneško težo. »Toda jaz sem prepričan,« zaključuje Blum svoja izvajanja, »da ne bosta hotela biti ne Pariz ne London orodje Hitlerjevih manevrov in da bosta znala v vsakem položaju ohraniti svoje dostojanstvo.«

NEMČIJA BI OSTALA OSAMLJENA

LONDON, 18. avgusta. Angleški tisk zavzema k razvoju dogodkov v srednji Evropi dostojanstveno stališče in sodi, da je treba na končne zaključke šele počakati. Naj se pa zgodi kar hoče, Anglija je pripravljena. Njena volja je, da se ohrani v Evropi mir in to voljo bo znala tudi uveljaviti. Listi zelo dvomijo, da bi Nemčija hotela tvegati vojno, ker se dobro zaveda, da bi v tem primeru ostala popolnoma osamljena, brez vsakega zaveznika. V Berlinu tudi dobro vedo, da se Italija zaradi sudetskih Nemcev nikoli ne bi dala potegniti v mednarodne konflikt na strani Nemčije. Nemški pritisk

je zato le maneuver, ki pa tudi kot tak ne bo dosegel svojega namena.

ČEŠKOSLOVAŠKA JE PRIPRAVLJENA

LONDON, 18. avgusta. »Daily Telegraph« poroča iz Prage, da je potek seje češkoslovaškega vrhovnega obrambnega sveta vsestransko pomiril zaskrbljenost, ki je nastala zadnje dni radi nemških vaj. Francoska in angleška vlada sta nasvetovali češkoslovaški vladi mirno kril, toda dostojanstvo. Češkoslovaška naj bo pripravljena, a ne sme se dati provocirati. Francija in Anglija bosta v vsakem primeru izvršili svojo dolžnost. Vojni mi-

nister je zaradi tega odklonil predlog o mobilizaciji, ker se v primeru potrebe itak lahko izvede v 8 urah. Mimo tega je razpravil svet o gospodarskih in finančnih vprašanjih ter težkočah. Izdatki za vojsko in obrambna dela so letos že doslej prekoračili vso zadevno proračunsko postavko. Zlasti veliki so izdatki po priključitvi Avstrije k Nemčiji. Češkoslovaška mora biti v vojaškem oziru stalno pripravljena in tudi je. Utrjevalna dela na meji se nadaljujejo z vso naglico. Barikade, ki so bile na meji postavljene meseca maja, se niso odstranile, ampak se še izgrajujejo.

Amerika stopa iz rezerve

ZDRUŽENE DRŽAVE SE AKTIVNO PRIDRUŽIJO BLOKU DEMOKRACIJE NA STRANI FRANCIJE IN ANGLIJE.

WASHINGTON, 18. avgusta. Kakor se izve iz poučenega vira, je bil govor, ki ga je imel predvčerajšnjim zvečer v radlu ameriški zunanji minister Cordell Hull za ohranitev miru in proti imperialistični agresivnosti nekaterih držav, govorjen kot svarilo Evropi v sedanjem nemirnem položaju zaradi češkoslovaškega vprašanja. Hullov govor je imel poseben namen in je sledil zadevnim sklepom vlade v Washingtonu. Ta govor je le pričetek akcije, ki naj pripelje Združene države iz sedanjih rezerve v aktivno svetovno politiko. Kakor je Anglija opustila svoje dolgoletno načelo nevmišavanja v zadeve na evropski celinii, ta-

ko bo tudi Amerika opustila svojo nevtralnost. Prevladalo je namreč prepričanje, da je dolžnost Združenih držav, da postavijo vso svojo politično, vojaško in gospodarsko moč v službo miru, demokracije in človečanstva. Zato bo najbrže že prihodnjemu zasedanju parlamenta predložen zakon, s katerim se razveljavlja dosedanj nevtiralitetni zakon in omogoča ameriška intervencija tudi v Evropi. To pomeni, da se sedanja trdna obrambna zveza Francije in Anglije razširi še s priključitvijo Združenih držav. S tem bo uresničen velik blok demokracije.

Runcimanov posredovalni načrt

LORD RUNCIMAN JE SESTAVIL SVOJ NAČRT ZA PRIMER NEVARNOSTI, DA BI SE POGAJANJA NA SEDANJH BAZAH RAZBILA.

PRAGA, 18. avgusta. Lord Runciman je bil predvčerajšnjim v avdenci pri predsedniku dr. Benešu. Včeraj je sprejel ponovno zastopnike sudetskih Nemcev in konferiral tudi z ministrskim predsednikom dr. Hodžo. Kakor je naš poročevalec že v torek javil, so sudetski Nemci odgovorili na vladne predloge za ureditev narodnostnega problema negativno. Nemci vztrajajo dalje pri svojih zahtevah po teritorialni avtonomiji, bodo se pa vendar še dalje pogajali. Vse kaže, da se bližajo pogajanja najbolj kritičnemu položaju, ko ne bo nobena stran hotela popustiti. Zaradi tega je izdelal lord Runciman svoj načrt za rešitev. Ta načrt mu bo služil zaenkrat le kot načelna podlaga za posredovanje, ako pa nastopi kritični moment, ki se z vso gotovostjo pričakuje, bo svoj predlog tudi javno predložil tako vladi kakor sudetskim Nemcem. Dasi je njegov načrt osebna zadeva, ga je vendar že predložil angleški vladi, ki se bo o njem posvetovala tudi s francosko. Kakšen je načrt ni znano, zagotavlja pa se, da varuje strogo obstoj Češkoslovaške in njeno notranjo kompaktnost.

PRAGA, 18. avgusta. Tu vlada prepričanje, da je včerajšnji razgovor lorda Runcimana z zastopniki sudetskih Nemcev vplival tudi na nadaljnje sklepanje odbora šestorice in da se je položaj nekoliko izboljšal in bo nadaljnji potek mirnejši.

PARIZ, 18. avgusta. Pariški listi razpravljajo danes ponovno o misliji lorda Runcimana. »Echo de Paris« pravi, da je nujno potrebno, da popuste tako sudetski Nemci kakor praška vlada. Lord Runciman je takoj ob prihodu v Prago naglasil, da bo mogoče doseči sporazum

in trajni mir le z obojestransko popustljivostjo. »Epoque« pa poroča, da bo ministrski predsednik Chamberlain v primeru Runcimanovega neuspeha naslovil še zadnji apel na obe stranki za sporazum in ohranitev miru. V skrajnem primeru bi bil pripravljen sklicati mednarodno konferenco za ureditev tega vprašanja.

Položaj na Kitajskem

SANGHAJ, 18. avgusta. Reuter poroča, da so Japonci sklenili ponoviti ofenzivo proti Kitajcem ob Jangceju v pokrajini Sansi. Skušali bodo predreti proti Hankovu s severa. Po sem dospelih vesteh sta se razširila v Fučifuju kolera in malarija, ki zahtevata že mnogo žrtev. Tudi razne bolezni goveda povzročajo veliko škodo.

HANKOV, 18. avgusta. Skupina 13 japonskih bombnikov je vrgla včeraj na Hankov in sosedna mesta 300 bomb. Ubitih ali ranjenih je bilo okoli 300 oseb, skoraj samih civilistov. Okoli 300 hiš je porušenih. Velik del prebivalstva je pobegnil.

SANGHAJ, 18. avgusta. Skupina japonskih letal je včeraj bombardirala železniško postajo v Hankovu in skladišče municije. Nekaj letal so kitajci sestrelili.

HONGKONG, 18. avgusta. Tu se zatruje, da je sklenil maršal Čangkajšek pakt s sovjetsko Rusijo, ki se nanaša na odločno obrambo Hankova.

Borza. Curih, 18. avg. Devize: Beograd 10, Pariz 11.905, London 21.2975, Newyork 436.375, Milano 22.96, Berlin 175.05, Dunaj 34, Praga 15.06.

Dunajska vremenska napoved za jutri: spremenljivo, padavine možne.

Zapiski

Na misli — ne s puškami

Proti mišljenju je nujno potrebno, postaviti zopet mišljenje: na misli se ne strelja s puškami. (Rivarol.)

Današnji učitelji zemljepisja

Z današnjimi učitelji zemljepisja mora imeti človek res sočutje. Nikoli ne morejo začeti razlagati prej, dokler ne izide zadnja, najnovejša izdaja časopisov. (Ed. Scanlan.)

Masaryk o Američanih

Ameriški publicist F. Hunt piše v svoji avtobiografiji, ki jo je izdal letos, tudi o svojem obisku pri Masaryku, ki ga je napravil ob tej priliki. Veliki državnik se je ameriškemu novinarju izrazil takole: »Najočitnejša poteza ameriškega karakterja je ljubezen do svobode. Vaša država temelji na ideji svobode, ne na ideji enakosti. Ko so se Amerikanci v 18. stol. kot evropski emigranti ločili od Anglije, niso imeli nobene dinastije, nobene velike armade, nobene aristokracije in nobene državne cerkve. Vse te mogočne evropske socialne sile so preprečevale nageljši razvoj meščanske svobode. Razvoj osebne svobode v Evropi je brez dvoma pospešil primer Amerike... Američani ne poznajo tistih predsodkov in bojazni, ki so značilne za Evropejca v njegovih preobljudenih državah. Mi v Evropi imamo šestdeset narodnosti in celo vrsto večjih in manjših držav. Zaradi tega je Evropejec vedno na preži tako na svoje zunanje sovražnike kakor na prekucuhe od znotraj. Vi v Ameriki ste pred tem zavarovani; posledice vaše svobode so vas napravile nekako naivne. Svoboda pomeni priznanje človeške osebnosti. Zato je Amerikanec človekoljub... Najvidnejša poteza ameriške kulture je religiozni individualizem. V Ameriki je danes sto in več Cerkev in sekt. V Evropi pa se izraža individualizem le v politiki in filozofiji. Zato sta tudi v vaši veliki Ameriki samo dve politični stranki, v mnogih evropskih državah pa jih je na desetine.

Dve stališči

Dočim je Nemčija v rusko-japonskem sporu stopila odločno na stran japonskih imperialistov, je italijansko časopisje veliko bolj previdno ter vztraja pri popolni rezerviranosti.

Izjava sudetske duhovščine

Duhovščina sudetskih Nemcev je izdala izjavo, v kateri pravi, da je v trenutku ko je vse sudetsko nemško ljudstvo izreklo svojo besedo, odpadel tudi za katoliško duhovščino moment strankarske pripadnosti. Ukaz časa in dolžnost vesti ji ukazuje, da se strnjeno pridruži narodni skupnosti. (Henneinu.)

Besede dr. Mačka

»Hrvatski Dnevnik« objavlja govor, ki ga je imel dr. Maček na sestanku pri Joci Jovanoviću. Dr. Maček je govoril najprej o sporazumu pred 10 meseci in nato nadaljeval: »Dolgo je trajalo, preden se je to zgodilo. Že dvajset let je, kar živimo skupaj in vsi veste, da je bilo teh dvajset let izpolnjenih z različnimi nesoglasji. Dolžiti nočem tu nikogar, toda razvoj na eni in na drugi strani je bil tak, da se je tako zgodilo. S tem ne trdim, da se je moralo tako zgoditi, pač pa pravim, da je napočil čas, da se to konča. Res, nekoliko pozno, toda bolje pozno kakor nikoli. Srbski in hrvatski narod sta razvijala tisoč let samostojno, vsak svojo lastno narodno zavetje. Srbi so se osvobodili turške oblasti in postopoma večali svojo državo. Mi Hrvati smo bili v Avstro-Ogrski, toda tudi v tej zvezi smo obranili atribute hrvatske državnosti. Druga stvar je, ako tega niso spoštovali, toda prav zato smo se od Avstro-Ogrske odcepili.«

Maribor, 18. avgusta.

Med problemi, ki zanimajo in vznemirjajo svet v teh kaotičnih časih, zavzema posebno mesto in pomen vprašanje Židov. To vprašanje ni novo, zgodovina človeštva ga pozna že od starih Egipčanov dalje skozi ves stari, srednji in novi vek, zlasti pa po razselitvi Židov iz njihove domovine Palestine. Od tedaj zavzemajo Židje v svetu popolnoma svojevrsten, edinstven položaj, ki ima neko analogijo samo v položaju nomadnih Ciganov. Židje so poleg Ciganov edini narod na svetu, ki nima svoje domovine in živi pomešan med drugimi narodi po vseh petih celinah naše zemlje. Ker ga vera in tradicija varujeta pred asimilacijo, se nikjer ne izgublja, ampak celo stalno narašča in je dandanes na svetu vseh Židov že okoli 17 milijonov. In vsi ti milijoni se, razen dela njihovega ljudstva v sovjetski Rusiji in na Poljskem, ukvarjajo pretežno le s trgovino, industrijo, denarstvom in posli v svobodnih akademskih poklicih, zlasti v pravosodstvu, zdravništvu in žurnalistiki.

Pred svetovno vojno so bili Židje po vsem svetu, razen v carski Rusiji, deželni popolne enakopravnosti in svobode, kakor vsi drugi državljani. To enakopravnost in svobodo jim je dal razmah demokracije po veliki francoski meščanski revoluciji. Šele pojav rasistične teorije, ki je nastala v zvezi z nemškim nacionalnim socializmom, je ustvaril novo podlago za ponovno akutnost židovskega vprašanja. Kakor krščanski srednji vek, tako hoče tudi novi rasizem izločiti Žide iz državljanske skupnosti, seveda ne več radi verskih, ampak radi narodnih načel. Pred vsem pa jim hoče vzeti njihov privilegirani položaj v gospodarstvu: trgovini, industriji in denarstvu. Vse te gospodarske panoge naj se arizirajo ali nacionalizirajo ter s tem postopoma popolnoma odtegnemo vsakemu židovskemu vplivu.

Protižidovsko gibanje, ki se je pričelo v Nemčiji z nastopom nacionalnih socialistov, se v zadnjih dveh letih naglo širi tudi po mnogih drugih državah, zlasti na Madžarskem, Poljskem, Romuniji in nazadnje tudi v Italiji. Zajelo je tako že skoraj pol Evrope. Tisoči in tisoči Židov izgubljajo svoje položaje in skušajo pobegniti v države, kjer antizemitizem še ni dosegel takih ostrin, ali se sploh še ni udomačil. Toda teh beguncev se brani več ali manj vsi, tudi najbolj demokratični narodi, kakor so n. pr. Francozi, Angleži in Američani. Celo nedavna londonska konferenca, ki je razpravljala o vprašanju nadaljnje usode politične emigracije, ni pokazala nobene konkretne rešitve tega perečega problema. Pred vsem pa ni odgovorila na vprašanje, kam z vsemi temi Židi?

Versailleska mirovna konferenca je na prizadevanje cionizma in na posredovanje Anglije sicer določila Palestino kot bodočo narodno domovino Židov, toda razvoj dogodkov je pokazal, da s tem židovskega vprašanja absolutno ni mogoče rešiti. Palestina bi v najboljšem primeru mogla sprejeti komaj desetino vseh Židov, ker je za večje priseljevanje premajhna in premalo rodovitna, mimo tega je pa že poseljena z Arabci, ki se po židovljenju Svete dežele upirajo tudi z orožjem v roki. Zaradi tega se pojavljajo vedno novi načrti, kako naj bi se to vprašanje rešilo. Predlagajo se razna izvenevropska ozemlja, ki naj se določijo kot bodoči »življenjski prostor« Židov. Poljaki so predlagali francoski otok Madagaskar, drugi Abesinijo, tretji angleško Rodezijo, četrti portugalsko Angolo, peti Južno Ameriko itd., v resnici pa smo v tem oziru še vedno tam, kjer smo bili.

In vendar bo treba to vprašanje rešiti, kajti 17 milijonov ljudi brez lastne domovine ni mogoče kar tako pregnati s sveta. Treba jim je najti prostor na zemlji, kjer se bodo končno zopet strnili v kompaktno narodno enoto, kakršne so vsi ostali narodi. Kajti na vse večne čase Židje prav gotovo ne bodo mogli ostati diaspora, pa če tudi sedanji rasizem izgine. Na svetu je še dovolj prostora, ki bi se mogel odkazati Židom za kompaktno naselitev, treba je za to le nekoliko dobre volje.

Pri nas v Sloveniji in Jugoslaviji se židovsko vprašanje še ni pojavilo v ta-

Napetost med Italijo in Francijo

VEDNO OSTREJŠA POLEMIKA V TISKU — ZANIMIVO PISMO BISMARCKA MAZZINIJU

RIM, 18. avgusta. Napetost med Italijo in Francijo postaja vedno večja, kar se kaže tudi v pisanju italijanskega in francoskega tiska. Glavni vzrok je Španija. Italijanski listi očitajo Franciji, da dalje podpira Barcelono in Valencijo, francoski pa Italiji, da pošilja Francu nove čete. Za razmerje med obema državama je zanimivo pismo, ki ga je l. 1868 pisal Bismarck Mazziniu in ga sedaj objavlja rimska »Tribuna«. V tem pismu je pisal nemški »železni kancelar«, da sta Italija in Francija rivalinji na Sredozemlju in da med njima nikoli ne bo trajnega sporazuma. Francija kot gospodarica Sre-

dozemskega morja z mejami na Renu bo stalna ovira za italijansko ekspanzijo in Nemčija tega ne bo mogla dopustiti. To bo življenjsko vprašanje Italije in Nemčije. Italija, je pisal Bismarck, je že itak drago plačala francosko pomoč pri osvojenju in zedinjenju z izgubo Nizze, Savoje in Korzike, ogromnim številom umetnin, ki so romale v Louvre in s 60 milijoni. Bismarck je dalje naglasil, da pritiče nadoblast na Sredozemskem morju le Italiji, ker Marseille in Toulon ne moreta tekmovali z Genovo, Livornom, Napuljem, Palermo, Ancono in Benetkami.

Prelat Hlinka na mrtvaškem odru

ZASLUGE HLINKE ZA SLOVAŠKI NAROD IN TUDI ČESKOSLOVAŠKO NE BODO NIKOLI POZABLJENE

RUŽEMBERK, 18. avgusta. Ob smrti voditelja Slovaške ljudske stranke prelata Andreja Hlinke se je odela vsa Slovaška v črne zastave. V Ružemberku ni hiše brez tega znaka žalovanja. Mimo pokojnikovega mrtvaškega odra defilirajo neprenehoma množice ljudi. Mestni svet v Ružemberku je na žalni seji sklenil, da se pokoplje Hlinka na mestne stroške v nedeljo 21. t. m. ob 16. uri. Pričakuje se, da se bo udeležilo pogreba 100.000 ljudi. Prišel bo najbrže tudi ministrski predsednik dr. Hodža. Nadalje so že prijavljeni zastopniki vseh manjšinskih narodnosti Čkoslovaške, zastopniki Slovakov v Ameriki, Madžarski, Romuniji, Jugoslaviji itd. Prijavljen je tudi znani angleški publicist Seton Watson. Mesto bo Hlinki zgradilo poseben mavzolej. Včeraj je bila napravljena mrtvaška maska in truplo je bilo balzamirano. Na mrtvaškem odru leži pokojnik v župni cerkvi, stražo pa oskrbujejo Orli.

BRATISLAVA, 18. avgusta. Voditelj Slovakov Hlinka je bil rojen 27. septembra 1864. v Černovi pri Ružemberku kot sin revnih kočarjev. Zaradi izredne nadarjenosti je prišel v šole v Ružemberk in Levočo, kjer je v veliki bedi končal gimnazijo, ki je bila seveda madžarska. Bogoslovje je študiral v Spiškem kapit-

lju in postal 1889 duhovnik. Kaplanoval je v raznih farah in postal l. 1905 župnik v Ružemberku. Že v začetku se je uveljavil s svojim gorečim rodoljubjem, postal je politični organizator Slovakov, ustanovitelj njihovega tiska in kmalu voditelj večine naroda. Ustanavljal pa je tudi denarne zavode, zadrage in druga gospodarska naftodna podjetja. Zaradi njegovega narodnega delovanja so ga držali Madžari 3 leta v ječi, kjer je prevel na slovaščino Sv. pismo. Iz ječe je prišel šele l. 1910. Ves slovaški in češki narod ga je tedaj slavil kot mučenika. Od tedaj je vodil Hlinka gigantski boj za svoj narod. Slovaki so se dvignili za njim kot nepremagljiva enota. Hlinka je pripravil tudi revolucijo l. 1918 in odšel nato zastopat Slovake na mirovno konferenco v Pariz za ustvaritev skupne države s Čehi. Hlinka in njegova stranka sta prva leta tudi sodelovala z vlado, ko pa nista mogla doseči zahtevane avtonomije, se je pričela doba opozicije, ki še vedno ni končana. Zasluge Hlinke za slovaški narod in tudi za Čkoslovaško bodo ostale večno nepozabljive in veljal bo v zgodovini Slovakov za heroja najusodnejše dobe v zgodovini.

Roosevelt bo tretjič kandidiral

WASHINGTON, 18. avgusta. Iz govora, ki ga je imel predsednik Roosevelt po svoji vrnitvi v Washington pred zbranimi poročevalci listov se da sklepati, da bo l. 1940 tudi še tretjič kandidiral za prezidenta Združenih držav Severne Amerike.

Franco še ni odgovoril

LONDON, 18. avgusta. Z uradnega mesta zanikajo, da bi bil general Franco odgovoril na predloge o umiku prostovoljcev. Odgovor v London še ni prišel in ga pričakujejo šele za petek. Zunanji minister Halifax je ostal v Londonu, da odgovor takoj prouči, čim dospe.

UKREPI PROTI ŽIDOM V ITALIJI

MILAN, 18. avgusta. »Corriere della sera« objavlja poročilo, po katerem se je število Židov v Milanu radi priteka iz Nemčije, bivše Avstrije in Poljske znatno povečalo in upa, da bodo mnogi izginili iz Italije že zaradi tega, ker njihovi otroci ne smejo študirati na italijanskih šolah. Ob koncu pa zahte-

kem smislu. Pri nas razizma ni, in naši Židje so si ohranili še dalje svoj dosežani položaj. Ne moremo pa žal trditi, vsaj za Slovenijo ne, da bi naši Židje to upoštevali kakor bi bilo po vsej človeški logiki treba. Namesto da bi se nam približali, opažamo posebno v zadnjem času, da se nam še bolj odtujujejo, ter se trdovratno zapirajo v svoj ekskluzivistični krog. Ali je to zanje koristno, naj presodijo sami. Naše mnenje je, da bi morali iskati sami z nami tesnejših stikov in se udeleževati našega javnega, zlasti kulturnega in socialnega življenja. Saj niso pri nas deležni samo vse tolerance, ampak večinoma tudi velikih zasluzkov na račun našega narodnega gospodarstva.

Drobne vesti

IZVOZ NASIH JABOLK V NEMČIJO.

Na kolodvoru v Pesnici je že več dni zelo živahno. Izvoz naših jabolk je v lepem razmahu in se vsak dan natovori več vagonov jabolk za Nemčijo. Prizad je te dni javil Društvu sadnih izvoznikov v Mariboru, da so se cene naših jabolk dvignile od 22 na 25 mark. Toda opaža se, da nemška marka slabi, kar lahko ogroža ugodne cene, ki jih sedaj prejema kmet za jabolka. Sicer je kupčija zelo živahna. V Pesnici je več kupcev iz Nemčije. Povpraševanja za našim sadjem je dovolj. Ker bo Prizad koncem meseca ukinil premije na izvoz sadja, bo s tem naš kmet nekoliko prizadet. Zanimivo je, kako se Nemčija zanima za naša jabolka in kako jih ceni. Tam se jabolka na drobno prodajajo po 1'60 mark za kilogram.

»Jadran«, jutri zvečer obvezna vaja. Pevovodja.

Če se star panj vname... Na Meži se je 49 letni Janez Eržen seznanil s sedemdesetletno starko in ji pričel pihati na srce, da mu je plačevala za vino. Bila je že reva na pol slepa in gluha. Še potem, ko so zaprli gostilno, sta ostala »zaljubljenca« pred hišo. Eržen je izbral ugodno priliko in starki izmaknil ves denar iz žepa in sicer sedem bankovcev po din 100 in nekaj kovancev. Nihče ne ve odkod je starka doma, pri Erženu so pa pri aretaciji našli še din 420—, dočim je ostalo poglaj po gostilnah.

Karambol na Aleksandrovi cesti. Pred trgovino Feldin je parkirali s tovornim avtomobilom šofer Feltrin in ko je svoje delo opravil, je vžgal motor ter krenil na levo. Med tem je privozil osební avto, v katerega se je Feltrin zaletel in mu zmečkal desni blatnik.

Premetena sleparka. V trgovino Ane Hobacherjeve na Aleksandrovi cesti je prišla neka ženska, stara okoli 25 let, rdečih las in se predstavila za služkinjo pri dr. Majcnu na Aleksandrovi cesti. Zahtevala je dva ženska klobuka, češ, da jih je naročila gospa Majcnova, naj ji dajo dva na vpogled. Ker je gospa Majcnova v trgovini stalna odjemalka, so ženski verjeli in ji tudi klobuka izročili. Služkinje pa le ni bilo nazaj, kar se je trgovki čudno zdelo, zato je vprašala gospo Majcnovo, ki pa ji je pojasnila, da ona ni naročila nobenih klobukov in tako je Hobacherjeva spoznala, da je nasedla prevečani sleparki.

Neprestane tatvine koles. Izpred Delavskega doma je tat odpeljal kolo Janezu Mlakarju, ko se je mudil v poslopu. Kolo ni bilo zaklenjeno in je črno pleskano, znamke »Wanderer« z ev. št. 161993. — Nekdo je zmaknil s kolesa, ki je bilo prislonjeno ob zid kavarne »Orient«, lepo kolesno sedlo. Kolo je last Karla Frica.

Kolo je našel. Ves dan je slonelo pri glavnih vratih sodnije nezaklenjeno kolo brez evidenčne številke in brez znamke. Sodnemu slugi Ivanu Ziharju se je to zdelo čudno in ga je odpeljal na policijo, kjer čaka na lastnika.

Lovil brez dovoljenja. Valoh Franc je v tujem revirju streljal divjačino, pa ga je zalotil graničar Mihajlo Pavlovič. Pri »raubščicu« so našli enocevko, ki je bila tako narejena, da je lahko snel kopito in ga shranil v žepu, v cev pa vtaknil kljuko od palice, da je bilo potem vse skupaj videti kot navadna palica.

Split dobi severno pristanišče

SPLIT, 18. avgusta. Ravnateljstvo pomorskega prometa je dokončalo priprave za graditev severnega splitskega pristanišča. Licitacija bo še letos razpisana. Pristanišče se bo zgradilo v zalivu Duje Pijat nasproti Vranjica. V zvezi z dograditvijo unske železniške proge bo povečana tudi splitska železniška postaja »Predmestje«. Tam bo tudi novi razžirni kolodvor.

STANLEY POTUJE V KANADO.

LONDON, 18. avgusta. Angleški minister za dominione lord Stanley je odpotoval v Kanado, kjer bo v Torontu slovesno odprl kanadsko državno razstavo. Obiskal bo tudi Ottawa in Winnipeg.

va list, da se izdajo proti Židom tudi v Italiji vsi tisti ukrepi, ki so bili izdani v Nemčiji.

NORDIJSKE DRŽAVE IN NEVARNOST.

STOCKHOLM, 18. avgusta. Na medparlamentarni konferenci nordijskih držav je bilo sklenjeno, da morajo te države same preskrbeti za svojo varnost, ker jim Zveza narodov ne more nuditi dovolj zagotovila za nedotakljivost njihove nevtralnosti. Ako bi jih kdo izzval, se bodo enotno opredelile.

LJUDSKO ŠTETJE V NEMCIJI.

DUNAJ, 18. avgusta. Po razglasu avstrijskega državnega namestnika, bo dne 17. maja l. 1939 v bivši Avstriji in ostali Nemčiji izvedeno ljudsko štetje. Pri štetju bo treba odgovoriti na vprašanja o osebнем stanju, državljanstvu, veri, narodnosti, rasnem pokolenju, maternem jeziku, poklicu in posesti.

NOVA MISIJA.

LONDON, 18. avgusta. Danes je odpotoval iz Anglije lord Lansbury, ki bo za časa svoje misije posetil nekatere prestolnice držav srednje in jugovzhodne Evrope. Cilj njegovih obiskov je, da pripravi sklicanje svetovne mirovne konference, ki naj bi odstranila vse mogoče vzroke vojne. S tem namenom je angleški državnik že posetil svoj čas tudi kancelarja Hitlerja in ministrskega predsednika Mussolinija.

VOJASKA IZVEZBANOST POLJSKEGA STUDENTSTVA.

VARŠAVA, 18. avgusta. Vojno ministrstvo je izdalo naredbo, s katero urejuje vojaško vzgojo dijaštva. Na vsem državnem ozemlju bo ustanovljena »Akademska legija«, ki bo z začetkom šolskega leta postala ravna ostalim enotam za obrambo države. Studenti, ki bodo poklicani v službo v »Akademijski legiji«, se bodo udeležili posebnih vojaških kurzov.

Novice

Svetovalnica za vzgojo otrok

V Zagrebu se je te dni osnoval odbor, ki ima nalogo, da pripravi in organizira vse potrebno za ustanovitev posvetovalnice za vzgojo otrok, ki bo poleg že obstoječe posvetovalnice za izbiro poklica ena najvažnejših kulturno-vzgojnih ustanov.

Spričo velikega števila mladine, ki se danes šola, se čuti vedno večja potreba po ustanavljanju posvetovalnic za izbiro poklica, ki so jih uvideli pedagogi v mnogih krajih naše države že osnovali. Namen teh ustanov je, da po skupnem posvetu s starši izberejo mlademu človeku poklic, ki bo najbolj odgovarjal njegovim duševnim in telesnim sposobnostim in lastnostim. Odločilno besedo pri izboru zvanja imajo zdravnik, psiholog, starši in seveda tudi dijak sam. S tem je mogoče doseči, da pride v življenju vsak človek na ono mesto, ki njemu najbolj odgovarja in ki ima zanje že prirojene najprimernejše lastnosti. V novejšem času so te posvetovalnice razširile svoje delovanje tudi na druge poklice, ne samo intelektualce: tako n. pr. skušajo ugotoviti, ali je neki človek sposoben za opravljanje šoferskega poklica, za tramvajskega vozača, za obrt in za katero, trgovino in razne druge poklice.

Pojavlja se vedno večja potreba tudi po ustanovitvi drugega sorodnega

zavoda, ki bi takisto mnogo koristila šoli in roditeljem, kadar so v dvomu, kaj naj ukrenejo s svojim otrokom, ki ga šolajo. To naj bi bila svetovalnica za vzgojo dece, ki jih v večini večjih evropskih mest že imajo. Naloga teh svetovalnic naj bi bila zlasti, da povedo staršem, kako postopati z otrokom v raznih konkretnih primerih v vseh vzgojnih vprašanjih. Seveda pa bi morale te svetovalnice delati brezplačno, da bi imeli od njih korist tudi siromašni sloji. Premožnejši svet ima že tako dovolj prilike, da se posvetuje z zdravnikom, vzgojiteljem in inštruktorjem otroka o njegovih sposobnostih za določen poklic. Seveda pa bi to ne bilo mogoče brez občutnejše državne ali banovinske podpore.

Taka svetovalnica za vzgojo otrok bi bila hkrati tudi koristna posredovalnica med domom in šolo, kajti doslej je bilo prav težko, vzdrževati potreben stik med učitelji in roditelji. Mnogi starši po cela leta ne pridejo v šolo vprašati za svojega otroka, profesorji pa so tudi mnogokrat tako zaposleni z lastnim delom, da ne utegnejo vedno zanimati se tudi za življenje dijakov izven šole.

Potrebno bi bilo, da se tudi pri nas začne razmišljati o ustanovitvi takega zavoda.

Ceste v okolici Maribora

Vprašanje cest v mariborskem okrožju rešuje tukajšnji sreski cestni odbor v okviru danih kreditov. Tako nadaljuje letos sreski cestni odbor gradnjo avtomobilske banovinske ceste Reka - Sv. Areh. Zgradila se bodo zemeljska dela do konca ceste pod Sv. Arehom. Doprili pa bodo letos tudi 2 km zgornjega ustroja. Ta cesta bo za naš tujski promet in tudi za gospodarstvo izrednega pomena.

Pred meseci so pričeli graditi novo banovinsko cesto Ruše - Fala - Devica Marija v Puščavi. Na tej cesti so nedavno dogradili betonski most pri Fali. Nova cesta bo dolga 6 km in bo vezala kraje na desnem dravskem bregu od Sv. Lovrenca na Pohorju do Ruš in Maribora. S tem bo odpadel tudi promet preko dravskih brodov na Fali in pri Sv. Lovrencu.

Živahna gradbena delavnost je tudi na levem dravskem bregu. Tu gradi sreski cestni odbor cesto Sv. Lenart - Sv. Benedikt kot del najvažnejše transverzale

Maribor - Gornja Radgona. Ta cesta bo 6½ km dolga ter bo veljala preko 3 in pol milijona dinarjev. V obsegu kredita se bo do konca prihodnjega leta zgradila cesta do Porčičkega vrha.

V gradnji je tudi občinska cesta Sv. Jakob - Polička vas v dolžini 7 km. Ta cesta je važna v krajevno gospodarskem oziru. S tem bo odpadel strm prevoz preko Slatinskega vrha, ki se ga ljudje iz teh krajev sedaj poslužujejo.

Cesta Cmurek - Marija Snežna, ki je v občinskih rokah, bo letos dograjena. Ta cesta je tudi krajevne važnosti. Letos bodo tudi preložili banovinsko šentlenarško cesto v Zamarkovi, s čimer bodo odpadli mnogi klanci.

Pravkar se začela gradnja nove ceste Bresternica - Sv. Križ nad Mariborom. Ta cesta bo izredno velikega pomena za naš tujski promet, zlasti če bomo dobili cestno zvezo s Sv. Kungoto.

-ig.

Spomin na največjo železniško nesrečo na Dravi

V bližini Osijeka, kjer vodita danes čez Dravo železniški in prometni most in kjer je stal v turških časih 10 kilometrov dolg most, ki je vezal Osijek in Dadro, je zgradila 1870. leta železnica leseno mostovje.

Pomladansko in jesensko vodovje ter ledene plošče pozimi so mu zelo škodovale; slišali so se glasovi, da ne bo vzdržal. Julija 1882. leta ga je pregledala komisija. Strokovnjaki so se izrazili, da mostu ni sile.

Takrat, ko so inženirji poročali železniški upravi, da je most dovolj trden, je 23. julija 1883 vozil proti mostu vlak, sestojč iz 16 vagonov. Zaradi velikih nallivov je bila Drava 278 cm nad normalo.

Ko je privozilo prvih 9 vagonov na most, se je ta dobesečno zdobil. V prvih vagonih se je vozilo 79 vojakov-rezervistov. 26 jih je našlo smrt v naraslem vodovju.

Ostale potnike razen nekega mizarja je z nadčloveškimi naporji rešil brodnik na Dravi. Nesrečne rezerviste so položili v skupen grob in jim postavili pozneje spomenik.

n. Visoka šola za telesno vzgojo v Beogradu bo otvorjena 15. septembra. Na otvoritveno svečanost bo pozvalo ministrstvo fizične vzgoje razen uradnih zastopnikov tudi delegacijo, ki se bo udeležila Balkanskih iger. Z odlokom istega ministrstva je odobreno, da se za vse kandidate Visoke šole za telesno vzgojo, ki bi ne mogli studirati na svoje stroške, zagotovi stanovanje in skupna menza.

Kraljevič Andrej operiran v Ljubljani

Kraljevič Andrej, ki je nenadoma zbolel na akutnem vnetju slepiča, se je v ljubljanskem Leonišču podvrgel operaciji. Operacija, ki jo je izvršil slovenski kirurg dr. Božidar Lavrič, je gladko potekla, in se kraljevič počuti zdaj že prav dobro.

hoče razstaviti ob priliki sestanka Avstralsko-newzeelandskega društva v Canberri kompletno zbirko vseh meteorjev. Sarajevski muzej bi dobil v zameno kos meteorne snovi iz ognjenika Henduri iz notranje Avstralije.

n. Novo letališče. V Starem Bečeju nameravajo zgraditi letališče. Hanger bo zgradila neka starobečejska tvrda, ki namerava kupiti tudi tri najmodernejša potniška letala.

n. Smederevo postaja živo mesto in izletna točka Beograđanov. Občinska uprava skrbi zlasti za popraviljanje starih in otvarjanje novih ulic, kakor tudi za gradnjo večnadstropnih hiš po regulacijskem načrtu. Z veliko gradbeno delavnostjo se je tudi močno zmanjšala nezaposlenost v mestu in okolici. — Tuji turisti, ki prihajajo v Smederevo, se zanimajo predvsem za slavno smederevsko trdnjavo, Beograđani pa, ki se pripeljejo vsako nedeljo s posebno ladjo, za vinogradniške zadrage.

n. Francoska jahta na našem morskem dnu. V našem primorju je bila že dalje časa francoska jahta »Coblen Bawn« s 5 potniki in 5 člani posadke. Neurje, ki je divjalo na Rabu, je odtrgalo sidro in vrv, s katero je bila jahta privezana v pristanišču, in jo prevrnilo. Potniki so bili k sreči na kopnem, posadka pa se je rešila. Vlačilec »Tripković« je že priplul na kraj nezgode, da bo dvignil jahto iz 5 meterskega morskega dna.

n. Čebele so usmrtille konje. Ko sta se pasla konja trgovca Martina Benića pred domačim čebelnjakom, so se iznenada dvignile iz košev čebele in se zagnale na konja. Konja sta začela divje tehati in se metati na zemljo, ali čebele so bile vse bolj divje. Končno so konji omagali in po kratkem času poginili.

n. Z višine 40 m je padel — in ostal živ! Električ Orovčič, zaposlen v tovarni rudarskega podjetja »Trepča« v Kosovski Mitrovici, je splezal na vrh tovarniškega dimnika, privezan z debelo žično vrvjo. Ker pa je bila vrv na več mestih zarjavela, se je pretrgala v trenutku, ko je bil na vrhu. Pri padcu si je zlomil desno nogo nad kolonom in dobil tudi več poškodb po telesu, vendar njegovo življenje ni v nevarnosti.

n. Strela ubila 24 ovac. V Kučajskih planinah na jugu naše države je treščila strela v drevo, pod katero je vedrila cela čreda ovac Janka Jonovića iz Boleja in jih vse usmrtila.

n. Pesek ga je zasul. V Čemernici blizu Petrinja je kopal dvajsetletni P. Paškaš pesek izpod pečene stene. Iznenada pa se je zrušila pečena stena in ga zasula. Delavci so ga izvlekli mrtvega izpod težkega peska, ki ga je zadušil.

n. 600.000 din je votirala banska uprava za regulacijo Plive v bližini Jajca. Z regulacijo bodo rešili za vedno Sokolski dom vsakoletnih poplav.

n. Gradnja nove gimnazije v Arandževu. V Arandževu so blagoslovili temeljni kamen za novo gimnazijsko poslopje.

n. Gimnazijci so gojili sviloprejke. Ker nadzornik svilarne v Beli Cerкви ni mogel dobiti ljudi za gojitev sviloprejk, so prijeli za delo gimnazijci ter ga opravili z veseljem in velikim razumevanjem.

n. Nebotičnik v Sarajevu so začeli graditi te dni. Imel bo devet nadstropij. Poleg 100 stanovanj bo v njem kino-dvorana in restavracija.

n. Antično mesto Heraklejev odkopavajo. Že lansko leto so pričeli odkopavati v bližini Bitolja starodavno mesto Heraklejev. Zaradi denarnih zadreg pa so morali delo prekiniti, zdaj pa sporočajo, da so ponovno pričeli z odkopavanjem.

n. Na otoku Šolti v Primorju ima vsaka družina izseljenca. Na otoku Šolti živi približno 4.500 ljudi, ki imajo nad 2000 izseljencev, največ v Ameriki.

n. Usoda znamenite ruske ikone. V Sremskih Karlovcih je meščane vznemirila vest, da bo prešla v privatne roke

Predno
greš spat
čisti zobe
Sargov
KALODONT
proti zobnemu kamnu

krasna starinska ikona, ki ima zanimivo zgodovino. Ko je v Rusiji izbruhnila revolucija, so jo srečno prenesli v inozemstvo in po neznanih potih je priromala v Beograd, kjer jo je prevzel patrijarh Varnava. Leta 1932. so jo svečano prenesli v kapelo patrijarhovega dvorca v Sremske Karlovice. Zdej pa se je našel človek, ki trdi, da je ikona njegova osebna last. Ta človek, ki se piše Andrejev, dokazuje upravičenost do slike z nekim pismom pokojnega patrijarha Varnave, v katerem ga patrijarh prosi, naj mu ikono proda. Slika ima veliko vrednost ne le kot umetnina, temveč je obložena z zlatom in srebrom.

n. Knjigo o lepotah Jugoslavije bo izdal velik prijatelj naše države Holandec profesor Walck, ki se mudi zdaj v Beogradu. Obiskal bo še Plitvička jezera. Prof. Walck je napisal že nad dvesto lepih člankov o naši zemlji in pravi, da se Holandci zelo zanimajo za našo obalo.

n. Kmetje preprečili lov nedeljskim lovcom. Prejšnjo nedeljo se je dogodil zanimiv incident med kmeti in zagrebškimi nedeljskimi lovci. 6 lovcev je prišlo na lov v gozdove okrog Jakuševca. A k njim je pristopil lovski paznik Vrbanc in jih opozoril, da je lovišče last jakuševske zemljiške zadruge, katera oddaja gozdove zagrebškemu soboslikarju J. Babiću. Nedeljski lovci pa so trdili, da imajo samo oni pravico, da lovijo po teh gozdovih. Lovski paznik jim tega ni verjel ter je poklical 10 kmetov, ki so odvzeli lovcom puške. Kmetje so odšli takoj za tem z lovskim paznikom na sresko načelstvo v Veliki Gorici, kjer so oddali puške in prijavili točno vso zadevo, kakor se je razvijala. — Jakuševska zadruga je imela to lovišče nad 40 let, po novem lovskem zakonu pa preneha privatno lastništvo na vsaki površini, ki je manjša od 200 ha. Spor bo moralo rešiti sresko načelstvo.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.
Šesti dan žrebanja 36. kola so bile izžrebane sledeče številke:

100.000 Din	59166
80.000 Din	2671 61311
35.000 Din	75710
30.000 Din	64453
25.000 Din	27122 56133
20.000 Din	71186
15.000 Din	2036 57707 93308
12.000 Din	20323 28581 65028 71443 89481
10.000 Din	46785 62910 71969 78689 88877 99094
8000 Din	761 19968 24190 24354 28827 38238 38259 47771 49079 64201 74242 82908 96687 98080
6000 Din	13664 16146 22210 30499 57271 67328 68954 71008 71697 80807 82572 86191 89830 91417 98318
5000 Din	862 1091 1206 3106 6394 7294 9294 9927 13681 24084 26537 28904 33917 40898 61223 66416 66652 70782 77669 79193 86718 95034
3000 Din	2881 8226 18187 20146 27688 98610 29005 29953 31221 36401 53168 70655 71627 76331 78084 84784 85452 92992 94454 94864

Pooblaščen glavna kolektura drž. razredne loterije bančna poslovalnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25.

Maribor

Velik moralni uspeh mariborskih dni

Minuli so razgibani mariborski dnevi, na razstavišču Mariborskega tedna hite s pospravljanjem, z dolge aleje jamborov na Aleksandrovi cesti so tudi že sneli zastave, in mesto spet dobiva nazaj svoje vsakdanje lice.

In bilanca teh slavnostnih dni? O materialni strani ne govorimo. Saj je ob takih prilikah vedno in povsod tako: eni so zadovoljni, drugi ne. Nekje je dobiček, drugje izguba. Vsak posel gre na riziko in je odvisen od sreče.

Važnejša je moralna stran. In tu lahko mirno trdimo: z moralnim uspehom svojih slavnostnih dni sme biti Maribor povsem zadovoljen.

Nič ni tako slabega na svetu, da ne bi imelo tudi svoje dobre strani. To velja tako za splošnost kakor za posameznika. In kaj je bil v glavnem pomen in namen vseh prireditev in priprav? Propaganda za Maribor in našo mejo! Ta

uspeh je vsekakor dosežen, četudi na drug način, kakor je bilo zasnovano. Še nikoli ni zbudil Maribor toliko zanimanja, toliko pozornosti v vsej javnosti kakor tokrat: oči vseh Slovencev so bile te dni uprte v Maribor, Maribor je bil v ustih vseh, Maribor je postal geslo vseh narodno čutečih in zavednih. To je živa propaganda, ki bo rodila sadove in Mariboru prej ali slej izpolnila njegova upanja in pričakovanja.

Dobro je in lepo, če se ideja tudi na zunaj manifestira, a glavno je, da ideja živi in gori v srcih. Besede so često le prazen zvok, duh je tisti, ki vodi in zmaga. In da je zdaj še bolj poživljena narodna zavest in borbenost človeka naše krvi tu na meji, to vidimo in občutimo, in to je tisti razveseljivi moralni uspeh mariborskih dni ob 20 letnici svobodne Jugoslavije.

Zanemarjene ulice v drugem okraju

Priznati je treba, da je naša mariborska mestna občina storila v zadnjih letih zelo veliko za ureditev naših ulic, cest in trgov. Nekatero prometno žile sredi mesta so dobile res moderen videz. Vendar ne bi smeli pri tem zanemarjati nekaterih drugih, čeprav so manj prometne, zlasti ker bi se sedanji nedostatki dali zlahka in brez posebno velikih stroškov odstraniti.

Med take skrajno zanemarjene ulice spadajo posebno nekatere v drugem mestnem okraju, najbolj pa brez dvoma Wildenreimerjeva. Ta ulica, ki veže Franciškansko, v kateri je mestni gradbeni urad, čez lepo urejeno in tlakovano Sodno in Vošnjakovo s Cvetlično ulico, v svojem sedanjem položaju prav gotovo ne dela časti mestni zunanjsčini. Med Franciškansko in Sodno nima na severni strani niti hodnika za pešce, ampak razrite blatne kotanje, porasene sem ter tje s travo in plevelom.

Druga ulica v tem delu je sama Franciškanska, ki jo med Tavčarjevo vilo in Tattenbachovo ulico še vedno do polovice zapira neokusna, s travo porasla brežina, katera bi bila morala že davno izginiti s tega dokaj prometnega centra. Ako se je dala zemlja odstraniti pred Tavčarjevo vilo in pred Guštinčičevo stavbo v Tattenbachovi ulici, bi se dala gotovo tudi tu, čeprav bi bil potem potreben primeren zid. Pomisliti pač moramo, da je vse to le preblizu sedaj tako modernega

Glavnega trga! Tretji problem je še vedno Tattenbachova ulica, ki je bila lani tlakovana samo do Vošnjakove. Tedaj se je zatrjevalo, da se bo ostali del do Cvetlične tlakoval ko bo odstranjen del francišanskega vrta. To se je letos res zgodilo, toda ulica se ni tlakovala in vidni znaki kažejo, da se na to sploh ne misli. Zakaj naj bi le ta del ostal netlakovan? Zakaj naj bi se tlak kar sredi ulice nenadoma nehal?

Nič manj ne moti sedanji položaj Vošnjakove in Cvetlične ulice. Ako se je na račun francišanskega vrta letos razširila Tattenbachova, zakaj se ni obenem tudi Vošnjakova, saj bi bilo delo isto in na isti račun? Enako je glede spodnjega ustja Cvetlične ulice ob Tattenbachovi, ki ga do polovice zapira nezadiden prostor sedanjega vrta. Enako je končno glede srednjega dela s hišo, ki stoji skoraj čisto sredi ulice in bi se morala že davno odstraniti. Pereče je pa nazadnje tudi vprašanje zveze Marijine z Mlinsko ulico.

Vsi ti nedostatki bi se dali odstraniti z dobro voljo brez posebnih naporov in stroškov, morda z zaposlitvijo brezposelnih v bodoči zimski sezoni. Nikakor ne smemo dopustiti, da bi poleg velikomestno urejenih ulic ždela še dalje idilična vaška zakoljta. To bi bilo isto, kakor če bi si k fraku oblekli bele hlače.

REORGANIZACIJA PREVAŽANJA MORSKIH RIB V NOTRANJOST DRŽAVE

Nekatera prejšnja leta so morali ribiči

pometati vlovljene ribe nazaj v morje, ker jih niso mogli razprodati. Zato so tokrat uvedli na progah posebne vagonne, ki so lahko naložili do 10.000 kg rib. Ti kontenerji, kakor so imenovali vagonne, so bili izgotovljeni v delavnicah državnih železnic v Zagrebu in so vozili na progah Split—Zagreb, Beograd—Ljubljana in Maribor. S pomočjo teh kontenerjev so razprodali ribiči v notranjost države do 180.000 kg rib; v manjših posodah pa je bilo razvoženo do manjših železniških postaj do 194.000 kg svežih morskih rib. — Letos bodo furgone izolirali, da ne bo ribam škodovala letna vročina. Pregradili jih bodo s posebnimi izoliranimi stenami s hermetičnimi vratmi. Po pregrajenih oddelkih se bodo prevažale ribe v posebnih posodah. Strokovnjaki so mnenja, da se bo na ta način olajšalo oskrbovanje notranjih predelov države s svežimi morskimi ribami. Izoliranje furgonov je prevzela firma »Alfon« iz Amsterdama.

m. Iz banovinske službe. Za banovinskega administrativnega uradnika pri okrajnem načelstvu v Mariboru-desni breg je imenovan g. Fran Tretjak. Za uradnico pri banovinskem vinarskem in sadjarskem zavodu v Mariboru je imenovana gđ. Kristina Zmavc. V ban. bolnišnico v Mariboru je premeščen služitelj Franc Maks iz banovinske hiralnice v Vojniku. Upravno-pisarniški uradnik Fridolin Fistravec je od okraj. načelstva v Šmarju pri Jelšah prestavljen k okraj. načelstvu Maribor-levi breg.

m. Del trgovskega registra se prenese v Mursko Soboto. Z nedavno ustanovitvijo okrožnega sodišča v Murski Soboti se bo tam ustanovil tudi trgovski register za srece Ljutomer, Gornja Radgona, Dolnja Lendava in Murska Sobota. V evidenco trgovskega registra v Murski Soboti bo prešlo 123 posameznih tvrdk in javnih trgovskih družb, 10 delniških družb, 8 družb z omejeno zavezo in 109 zadrug, ki so doslej pripadale pod mariborski trgovski register.

m. Tujski promet za časa Mariborskega tedna. Kljub nepovoljnemu vremenu je Maribor zabeležil v dneh letošnjega Mariborskega tedna izredno dober tujski promet. V tukajšnjem prijavnem uradu mestne policije se je prijavilo 1523 tujcev. Med inozemci je bil največ Nemcev. Med inozemci je bilo največ Nemcev, ki so gledali med drugimi tudi 15 Nizozemcev, 23 Poljakov, 6 Amerikancev, 18 Belgijcev, 5 Švicarjev, 28 Italijanov, 3 Angleži, 5 Rusov in 2 Francoza. Nočnin je bilo za časa Mariborskega tedna 3245.

* Logarska dolina vabi! Izlet »Putnika« z modernim avtokarom v nedeljo dne 21. avgusta. Cena le din 110. Takojšnje prijave pri »Putniku« Maribor-Ptuj.

* Sokolsko društvo Limbuš priredi v nedeljo dne 21. avgusta 1938 (v slučaju dežja v nedeljo dne 28. avgusta) ob 15. (3.) uri na svojem letnem telovadišču tombolo. Po tomboli prosta zabava s plesom. Za dobro kapljico in jedajo je preskrbljeno. K obilni udeležbi vabi odbor.

* Moderne električne ure s priključitvijo na tok pri M. Ilgerjevem sinu, juvelirju, Gosposka 15. Prodaja tudi na obroke brez povišanja cen.

* Ob priliki Kralj Matjaževe proslave na Peci bo vozil poseben »Putnikov« avtobus dne 20. avgusta ob 13. uri izpred Putnika, odhod iz Črne dne 21. avg. ob 18. uri. Vozna cena le din 90. Ljubitelji Pece, prijavite se takoj pri »Putniku« Maribor.

o. Seniorjev dom nad Ribnico na Pohorju, ki izkazuje letos že 3000 vpisanih obiskovalcev, bo opremljen tudi z električno lučjo. Električno strujo bo dal na razpolago veleindustrialec g. Huter iz Maribora, ki gradi nekaj sto metrov zapadno od Seniorjevega doma krasno planinsko vilo. Nekoliko nižje od njegove vile gradi manjše letovališče zadruga »Bajta« iz Maribora.

o. Ponočni napad v Prekmurju. Neznana trojica je napadla na cesti iz Šalovcev v Vel. Dolence pri Hodošu posestnikovega sina Franca Šnepla z lastmi, ko se je okrog 11. ure zvečer vračal z dvokolesom proti domu v Šalovce. Razbojnikom je zbežal, pustivši na cesti dvokolo, cekar z nekaj kg klobas, ki jih je nakupil za mlatiče, suknjič, ki mu je pri napadu zdrknil z ramen, in kapo. In javil naslednjega dne stvar orožništvu v Hodošu. Ti so šli takoj na delo in po odtisu bosih nog prišli na sled trem domačim mladim, 25letnemu čevljarstvu pomočniku Svetcu Aleksandru, 18letnemu delavcu Horvatu Aleksandru in 16letnemu delavcu Prelcu Štefanu, katere so aretirali in oddali v zapor v Mursko Soboto.

o. Svinjska kuga v Ribnici na Pohorju je začela divjati tako hudo, da je že sedaj okuženih veliko število svinjakov in prašičev. Razširjenje svinjske kuge je povzročil človek, ki je na skrivaj prodajal ljudem meso na kugi obolelega prašiča.

o. Strela upepelila dvoje gospodarskih poslopij. Ob priliki zadnje nevihte je strela udarila v gospodarsko poslopje posestnika Ivana Motalna v Bojtni pri Sv. Martinu na Pohorju. Zgoreli so vsi pridelki, gospodarsko orodje in stroji, tako da je okoli 50.000 dinarjev škode. Ko so bili gasilci še na delu, je v sosednji vasi Frajhamu strela zažgala gospodarsko poslopje posestnika Štefanu Pečevniku in vse uničila. Škode je 46.000 dinarjev.

Kultura

Dr. Fran Novak, minister v p.

Francoska kultura in Slovenci

Bogata književnost francoskega naroda, ki sloni na znameniti in svetli tradiciji, do danes še ni pokazala kakšnega izčrpanja, saj so tudi danes živeči francoski pisatelji pravi nasledniki največjih velikanov duha preteklih stoletij. Pa tudi v znanstvu je Francija — ne samo v humanistični smeri, marveč tudi v vseh drugih panogah, v tehniki, naravoslovju, medicini — na takšni višini, da močno prekaša narod, ki je še nedavno veljal kot prvak v znanstvu. Srce in um svobodnega človeka, individualnost, to veje iz edinstvene in neprekosljive francoske kulture: to je pa tudi osnova, na kateri si gradimo Slovenci našo kulturo in je zaradi tega edino naravno, da se najprej seznanjamo s francosko.

Delo francoskih krožkov v večjih in manjših krajih Slovenije, zlasti pa Francoskega instituta v Ljubljani, je bilo za nas izredno plodno. Naše izobraženstvo je z osebnim posecanjem Francije in zlasti Pariza — saj je danes malo naših izobražencev, ki še niso bili v Parizu — poglobilo svoje simpatije do tega naroda, ki je izobilnoval toliko večnih idej in izvršil toliko neminljivih dejanj.

Francija sama je s podeljevanjem

štipendij za visokošolski študij v francoskih mestih podprla stremljenja južnih Slovanov po poglobitvi medsebojnih stikov. Z mecenskimi darom knjig naši univerzi je storila neprecenljivo uslugo ne samo naši mladini, ki se izobražuje, marveč tudi našim profesorjem, ki so prišli do skoraj nedostopnih in težko nabavljivih del. Kolikšno je zanimanje za francosko kulturo pri nas, pa je naše občinstvo brez razlike pokazalo o priliki razstave francoske knjige na ljubljanskem velesejmu. Otvoritve razstave se je osebno udeležil francoski poslanik na našem dvoru g. Brugère v spremstvu konzula g. Reméranda.

Sedaj čujemo, da se namerava v kratkem v Ljubljani otvoriti francoska knjigarna, ki bo z bogato zalogo francoskih knjig stalno vzdrževala zanimanje za Francijo in preko francoske informacije z vsem svetom. To bo velika pridobitev za celo Slovenijo. Naša mladina, ki že zelo malo pozna nemški jezik in se v šoli uči francoščine, je imela doslej le male knjižnice francoskih krožkov in bogatejšo francoskega instituta na razpolago, dočim je bil nakup francoskih knjig omejen na osebno iniciativo posameznika. Upamo, da bo francoska knjigarna v

Ljubljani v tem pogledu opravila važno in veliko posredovalno delo. Vsako stremljenje, ki gre v smeri širjenja francoske knjige in je podprto tudi s strani francoskih merodajnih krogov, bo naša javnost z odkritosrčnim veseljem pozdravila.

(Konec.)

k. Monografijo o slikarici Ivanki Kobličevi pripravlja naša znana publicistka dr. Silva Trdinova. To bo že tretja slovenska slikarska monografija v večjem obsegu.

k. Dr. Bohuš Vybíral v Lukarji. Te dni se je mudil v naših krajih dr. Bohuš Vybíral, ravnatelj Študijske knjižnice v Olomoucu in znani prevajalec naše knjige v češčino. Krepak petdesetletnik je navdušen turist in planinec; v treh tednih je križem prepotoval s svojim fotografskim aparatom vso Jugoslavijo: bil je v Južni Srbiji, v Bosni, v Hercegovini, v Dalmaciji in končno je prišel še v Maribor. Nato je krenil v Ptuj k avtorju »Lukarjev« Antonu Ingoliču ter si v njegovi družbi ter še v spremstvu g. dr. Šalamuna in g. A. Debenaka ogledal Lukarijo — nižje ptujsko polje in letovišče Dobravo pod Halozami, kjer je ostal v tamkajšnjem penzionu ves dan. Med potjo je pridno fotografiral, da bo doma češkoslovaško ljudstvo v sliki in besedi seznanil z našimi kraji in ljudmi. G. dr. B. Vybíral namreč stalno predava po raznih ljudskih odrih. — Dne 15. avgusta se je odpeljal prevajalec slovenske knji-

ge iz Maribora nazaj v Olomouc. Po Ingoličevih »Lukarjih«, ki bodo izšli januarja prihodnjega leta, bo prevedel eno Bevkovih knjig. »Lukarji« so 25. slovenska knjiga, ki jo je prestavil dr. B. Vybíral v češčino.

k. »Razkolnikov v filmu. Ameriški režiser J. Sternberg režira znani Dostojevskijev roman »Zločin in kazne«. Naslovno vlogo igra Peter Loore.

k. Subskripcija za izkopavanje spomenika. V švicarskem kantonu Waadt so odkrili neverjetno lep in ohranjen rimski mozaik iz prvega stoletja po n. št. Obsega 30 kvadratnih metrov in predstavlja simbolično ocean s polipi, delfini in še z drugimi resničnimi in fantastičnimi morskimi bitji. Ker ni bilo sredstev za izkopavanje, so napravili neke vrste subskripcijo, da bodo lahko končali z delom in prepeljali mozaik v nek zgodovinski grad pri Neussu.

k. Antropološki in etnografski kongres se je vršil v Kodanju. Izmed referatov sta bila posebno zanimiva Weidenreichov o nastanku ljudi na zemlji in referat dr. Diemonda Jeunesa o zagonetnih selitvah eskimske rase. Prvi je dokazoval, da se je pojavil človek na več krajih sveta istočasno (pekinski, neandertalski, rodezijski in javanski); drugi pa je na podlagi novih izsledkov izvajal eskimsko kulturo iz srednje Azije, iz katere so se 1000 let pred Kristusom Eskimi izselili. Mnogo pozornosti je vzbujala tudi kritika rasne teorije, ki jo je podal mladi praški docent Valšík.

Sport

KONEC SPORTNE AFERE V OSJEKU.

Nedavno je bila odigrana v Osjeku prvenstvena nogometna tekma med drugorazrednima kluboma „Viktorija“ in „Velebitom“. Od rezultata tekme je bilo odvisno, ali bo „Viktorija“ prešla v prvi razred in potisnila „Gvozdara“ na drugo mesto. Ker sta imela „Viktorija“ in „Gvozdar“ isto število točk, je bilo vse odvisno od razlike golov. Pa so Viktorijini igralci podkupili „Velebit“ in tako brez težave zmagali z 19:0. Naj omenimo na kratko nekaj sličic iz te edinstvene „tekme“. Kapetan Ivnik je takoj v začetku tekme zapustil igrišče, branilci so sami zabijali gole, vratar je spustil prav vsako žogo, ki je našla pot med prečke, ostali igralci so pa podajali žogo nasprotnikom.

Osješki nogometni savez je seveda takoj zaslial igralce in dognal, da kluba nista odgovorna za ta škandal, temveč posamezni igralci „Velebita“ in dva funkcionarja. Kapetan Ivnik pa je sprejel podkupnino. In zato je tudi dobil zdaj upravičeno kazeno: diskvalifikacijo za vse življenje, ostali pa od dveh do enega leta.

S tem je zaključena afera, ki je dvignila toliko prahu ne le v Osjeku, temveč v celi državi.

s. Evropsko lahkoatletsko prvenstvo bo v začetku septembra v Parizu. Finci, ki bodo gostitelji prihodnje olimpijade, so se dobro pripravili in bodo pokazali že v Parizu napredek zadnjega leta v lahki atletiki. Določili so že tudi postavbo in sicer: na 200 m Tamtisto, isti na 400 m, na 800 Peussa, na 1500 Sarkama in Hartikka, na 3000 z zaprekami Lindbald in Tuominen, na 5000 Pekuri in Makki, na 10 kilometrov pa nastopita nepremagljiva Salminen in Lehtinen, v maratonskem teku Tamila in Myonen, v skoku v višino Kotkas in Kalima, troskok Rajassari in Noren, v metu kopja Jarvinen in Nikkanen, v metu kroglice Barend in Kotkas, v metu diska Kotkas, kladiva pa Hannula in Ahtala. To je najmočnejša postava in vidimo imena, ki smo jih že večkrat srečali na lahkoatletskih tekmovanjih, nekaj je pa tudi novih, ki bodo prvič stopili v mednarodno areno.

s. Lahkoatletsko državno prvenstvo se je pričelo danes v Ljubljani. Nastopi rekordno število atletov in bo konkurenca izredno ostra.

s. V soboto in nedeljo bo v Novem Sadu tekmovanje za juniorsko plavalno prvenstvo.

Gospodarstvo

Hmeljski nasadi na Dravskem polju

Z zaskrbljenostjo je zrl kmet Dravskega polja na sadove svojega mučnega dela v zadnjih letih, ko so mu razne elementarne nezgode ali pa številne bolezni uničevale poljske pridelke, ki so poleg tega, da so mu dajali vir življenja, nudili tudi edini celoletni dohodek s katerim je kril vse od leta do leta večje javne datjave in obveznosti, sam pa krčil svoje potrebe na minimum.

Letos pa je obraz našega dravskopoljskega kmeta nekoliko vedrejši in na njegovih licih ni opaziti toliko ptez zaskrbljenosti za jutri, saj je vendar letina potegnila tako dobro, da take ne pomnijo niti najstarejši prebivalci Dravskega polja. Temni oblaki, ki so se kaj pogosto grmadili nad Dravskim poljem in v sebi skrivali najhujše zlo našega polja, t. j. točo, so nam letos vse doslej še prizanesli. Tudi moče je bilo dovolj in jasno je torej, da so vsejana in posajena semena vzkli, se bujno dvigala proti nebu ter lepo dozorela, kakor le malokdaj. Večina pridelkov je doslej že pospravljenih, dozoritve čakajo le še pozno-jesenski, ki pa se kažejo kar najlepše.

Posebno dobro je rodila rž in pšenica, kakor tudi ostali posevki. Kruha bo torej dovolj, kar je našemu kmetu v posebno radost, saj ga je v zadnjih letih kupoval tudi on. Kar najboljše se kaže tudi koruza in krompir iz katerega črpa kmet Dravskega polja tudi edini celoletni dohodek.

V zadnjih letih se je na Dravskem polju vzgojilo tudi mnogo hmeljskih nasadov. Vsi, ki so ga sadili, so računali z njim na ogromne dobičke. Pri tem niso štedili z denarjem, ki so ga zahtevali dobro urejeni hmeljski nasadi, ajemali so posojila in jih trošili za nabavo potrebnega orodja in pripomočkov, ki pa so za vzgajanje hmelja precej dragi. In tu je tudi vzrok mnogim, da so zašli v dolgove, da ne navajam tudi zanemarjenosti ostalih gospodarskih kultur, ker je bilo vse delo osredotočeno le na pravilno vzgajanje hmelja, ne da bi se posvečala enaka ali pa vsaj potrebna pažnja tudi ostalim posevkom in nasadom. Cena hmelju je v prvih letih notirala res prav visoko. Ta je bila tudi vaba, da se je število nasadov tako množilo; saj ga je imel že sleherni kočar. Iz leta v leto pa je cena padala tako rapidno, da se v zadnjem letu z izkupičkom za prodano blago niso krili niti režijski stroški. Mnogi pa so tudi nasadili raznim prekupčevskim spekulantom, ki so izrabili v tej panogi kmetijstva neizkušnost ljudi in jih silno prevarili. Število nasadov hmelja se je tako krčilo iz leta v leto, ohranili so ga do danes le še premožnejši. Peronospora, ki je poleg nasadov hmelja v Savinjski do-

lini, zajela letos tudi hmeljske nasade na Dravskem polju, pa je uničila našemu kmetu tudi sleherni up na boljše čase, na katere je računal z dobro konjunkturo hmelja. Pričakovati je torej, da se bo število hmeljskih nasadov na Dravskem polju še omejilo ter sčasoma povsem izginito.

g. Železniški tečaji. Od 15. t. m. velja do nadaljnjega na železnici sledeči tečaj za inozemska plačilna sredstva: marka 17.60, avstrijski šiling 8.30, penge 12.85, bolgarski lev 0.52, romunski lej 0.34, drahma 0.41, francoski frank 1.25, švicarski frank 10.10, zlati frank 14.15, belgijski frank 1.50, češkoslovaška kruna 1.53, zlot 8.30 in holandski goldinar 23.90 dinarjev.

g. Za izvoz goved v Nemčijo so tamna oblastva zaradi širjenja svinavke in parkljevke v Jugoslaviji izdale posebne predpise. Do nadaljnjega mora biti vsaki pošiljki goved iz Jugoslavije v Nemčijo priloženo uradno potrdilo, da v kraju, od koder prihaja blago, že najmanj 40 dni ni bilo nobene živalske bolezni. Baje je Nemčija tudi prepovedala uvoz otrobov iz Jugoslavije, vendar se ta vest doslej ne potrjuje. Poljedelsko ministrstvo na Dunaju dovoljuje izjeme, vendar le na individualne prošnje. V Sloveniji ni dovoljen izvoz goved v Avstrijo iz Prekmurja ter iz okrajev Ljutomer, Brežice, Krško, Kranj in Radovljica.

g. Letošnja letina žita je, kakor smo že večkrat naglasili, v Jugoslaviji izvrstna in ga bo dovolj ostalo za izvoz. Poljedelsko ministrstvo objavlja sedaj podatke o pridelku pšenice, ki v vsej državi znaša 27.461.528 metrskih stotov, na hektar povprečno 13.1 stotov. Na Slovenijo odpade 688.024 (11 stotov na hektar). Ječmena so pridelali 4.128.668 stotov (na hektar 10), v Sloveniji 202.541 (11.1), rži 2.299.124 (9.1), v Sloveniji 354.432 (10.6), in ovsa 3.207.068 (9.2), v Sloveniji 227.749 (10.7) stotov. V primeri z lanskim žetvijo se je donos pšenice povečal za 14.5% in v primeri s povprečjem zadnjih let za 13.6%, ječmena za 7.2% (2.9%), rži za 8.9% (10%) in ovsa za 7.9% (2.7%).

g. Prvo tovarno za linolej na Balkanu bo zgradila v Pančevu skupina gospodarstvenikov. Vse bankanske države morajo uvažati linolej iz tujine, in tako bo Jugoslavija prva, ki se bo osvobodila odvisnosti od inozemstva glede linoleja.

g. Dunajski konjski trg. V terek je bilo prignanih na trg 370 konj, med njimi 321 za zakol. Povpraševanje po klavnih konjih je bilo tako veliko, da so skoraj vse prodali. Cene so se zato nekoliko povi-

šale. Klavni konji so stali 42—47, slabše blago 33—41, klobasari pa 30—32 pšenigov za kilogram žive teže. Žrebata so stala 50—58, boljše vrste 59—67 pšenigov za kilogram, lažji plemenski konji 220—287, težki pa 250—500 mark za komad.

g. Naglo nazadovanje cen pšenici na Poljskem. Vsled obilne žetve po vsem svetu so zadnje dni na Poljskem nazadovale cene do 20%. Pričakujejo, da bo vlada v interesu poljedelcev in stabilizacije cen intervenirala z raznimi ukrepi.

Sokolstvo

X. VSESOKOLSKI ZLET V ZRCALU ŠTEVILK

Šele te dni so izdelali definitivne statistike o X. vsesokolskem zletu v Pragi. Iz njih je razvidno, da se je udeležilo 2.500.555 ljudi pri vseh nastopih in prireditvah.

S podeželja in tujine je prišlo v Prago okoli 800.000 ljudi.

Na zletu je nastopilo v celoti 183.000 telovadcev.

Priprave za zlet je vršilo 12.000 ljudi. Navrteli so 26.000 m zletnega filma.

Na zletišču je bilo 200 prodajnih stanic in 2000 rediteljev.

Netelovadečih Sokolov in Sokolice se je udeležilo zleta približno 30.000.

Tujcev je prišlo v Prago v skupnih potovanjih 18.000.

Največji obisk gostov je bil iz Jugoslavije in Nemčije (Čehoslovaki), Bolgarije, Romunije, Amerike, Francije in Belgije.

Šah

Š. Iznenadenja v VIII. kolu osiješkega turnirja. Po odhodu Bidiča je zdaj odstopil še Subotičan Herbatin, ki je nenadoma dobil neko pismo in moral takoj odpotovati. V osmem kolu je presemetil s krasno igro Lešnik in sijajno premagal Careva. Druga, še večja senzacija je bila zmaga Sikoška nad Rajkovičem. Šiška je bil prost. Stanje po prvi polovici turnirja: Rabar 6½, Pavlovič 5½, Carev 5, Jonke 4½ (2), Lešnik in Šiška 4½, Müller, Rajković in Šubarić 4, Avirovič in Sikošek 3½, Turk in Martinić 3 itd.

Š. Po prvi polovici angleškega šahovskega prvenstva vodi Golombek s 4½ (1), sledijo mu Alexander 4½, sir Thomas 4, Milner-Barry 3½, Sergeant 3 (1), Tylor, Parr in ga. Stevenson 3, Aitken 2½, Reynolds in Mallison 1½, Lenton 1. Kombinatorno najboljši igralec je Alexander, ki je odkritje tega turnirja. V tretjem turnirju vodi Kitto s 5, sledijo mu Seitz, Peters in Butcher po 4 točke. Naš mojster König se počasi popravlja — včeraj je premagal Perlmutterja —, vendar mu še ni uspelo priti v ospredje.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Žgodbja mojega življenja

Cudež lepote me je že od nekdaj vso prevzemal. Občutila sem ga v vseh mogočih oblikah: v podobi lepe ženske, cvetice, hiše ali konja, pokrajine ali slike. Kadarkoli sem stala pred njim, se mi je zdel kot od Boga dano veselje, kot dar, ki ga je meni še v posebni meri podelil, da ga vsaj vidim in občudujem, če ga že ne morem čutno prijeti.

Sposobnost uživanja veselja nad lepoto v celoti in v malenkostih, je povzročila, da me je to čustvo prevzelo vso in povsod, kjerkoli se je pojavilo. Brezmejno veličastna podoba jezera, ali krasota gorske pokrajine me ni motila, da ne bi opazovala obenem tudi najskromnejše cvetice. Ta milost, uživanja lepoto v vseh oblikah, v podrobnostih kakor v celotah, me je spremljala skozi vse življenje. Obrisi, barve, zvoki in vonji pojavov so ga izredno bogatili, in s spominom na vsak nepozaben vtis se zbudi v meni globoko čustvo hvaležnosti za vso moji duši se odkrivajočo lepoto.

Ljubljani kraljici Aleksandri sem še dandanes hvaležna za tisto prvo oznanjenje lepote v moji otroški dobi, ki ga je vzbudila s svojim pojavom v obleki iz rubinasto rdečega baržuna.

Prav tako neusahljivo živi v meni tudi spomin na poznejše srečanje z neko drugo lepo žensko naše rodovine, ki me je tako zelo omamilo, da bi bila kmalu padla pred njo na kolena in jo molila kakor stari pogani kipe svojih malikov. Bila je moja sestrična, ruska velika kneginja Elizabeta, sestra zadnje carice. Njeno življenje je bilo žalostno in pretresljivo. Usoda se je z njo strahotno in grozotno potegnila. Poročena je bila z enim zmed mlajših bratov moje matere, velikim knezom Sergejem. Njega je že davno pred revolucijo, ko

je bil gubernator v Moskvi, raztrgala bomba nekega nihilista. Elizabeta je postala po tem strašnem dogodku redovnica in se je umaknila v samostan, ki ga je sama ustanovila. Potem so prišli boljševiki. Prizanesli ji niso niti po vsej tej spreobrnitvi. Ubili so jo na zverinski način v daljni Sibiriji. Po čudnem naključju so njeno truplo našli in prepeljali v Jeruzalem, kjer počiva zdaj v sveti zemlji.

Bilo je kmalu po njeni poroki, ko sem jo videla in si vtisnila v spomin njeno lepoto kakor privid neke višje prikazni. Njen čar je bil nekaj takega, kar bi mogli kot »angelsko« občutiti. Oči, usta, roke, smehljaj, njen pogled, njena govorica, njene kretnje, vse je bilo neizrekljivo popolno. Že njen mehki pogled je izvajal solze v oči, in mogli bi o njej z vso pravico ponoviti Heinejeve besede:

»Ti si tak' ko cvetica
prelepa vsa in čista.«

Dobro čutim, da se mudim že predolgo pri tej epizodi. Bil je to obisk pri dragem spominu, ki je le za trenotek zaustavil reko pripovedovanja. Preden grem dalje, pa moram vendar svareče izdati, da se družijo z dnevom pred tem srečanjem še mnogi doživljaji, ki me bodo enako daleč zapeljali.

Naše bivanje v Eastwelu živi v mojem spominu kakor daleč v davni se budeči sen, čeprav že nekoliko zabrisan in obledel. Prebili smo tam večinoma zimске mesece. Bilo je čisto mrzlo in vlažno, pa vendar se mi zdi ko mislim nazaj, da je bilo lepo.

Neke podobe in občutja so se posebno vtisnili v moj spomin. Ohranila jih bom do konca življenja v družbi vseh ostalih, meni ljubih spominov.

Na Eastwel me spominjajo zlasti močno nekateri vrtni in gospodarski vonji. Tako mi bo vonj vlažnega ali suhega jesenskega lista čaral v vsaki starosti, naj dočakam kokršnokoli že, pred oči podobe starega angleškega doma, posebno pa parka z njegovim mogočnim

drevjem, ki je imelo vse dovolj prostora, da se je moglo razkošati v vsej svoji veličini in lepoti ter doseči obseg velikanov. Mi otroci smo se podali pod njim po vsem listju in kakor psički vohali vonj, ki nam je prijal, med tem ko so v starih kronah nad našimi glavami višle megle kakor beli kolobarji dima. Naj bom sedaj v katerikoli deželi že, povsod me prestavlja vonj jesenskega listja v spominu v eastwelski park z njegovimi gozdnimi stezicami, po katerih so tolikokrat takele naše drobne nožice. V zelenjadem vrtu je dišalo po mešanici vijoličnih listov, krompirja in starih vrečah. Krompir v vrečah je bil spravljen v orodjarni zraven parka. Nekoliko dalje je prevladoval grenkobni vonj gostih lavorik, skozi katere smo se tako radi plazili. Zdele so se nam kakor temna, skrivnostna stena, vsa polna zasanjanih kotičkov, ki smo vse morali videti.

In potem pogočna cedra sredi trate pred hišo, ki se je s svojimi najnižjimi vejami dotikala tal! Bila je naše čudovito, cerkvi podobno bivališče, v katerem smo imeli vsak svoj prostorček. Poganki robidovega grma, ki se je skrival v senči stare velikanke, so se vzpenjali po njej navzgor in se nato spuščali po njenih ravnih vejah navzdol v velikih girlandah. To je dajalo našemu skrivališču podobo mogočne džungelske goščave, in jaz sem si domišljala, da so proti tlom višeci poganki robide vrvi zvonov, katerih se v mesečine polnih nočeh poslužujejo vile, da si v čarobnih urah, ko nam Nana ne dovoli iz postelje, na skrivaj ogledujejo svet.

To občutje skrivnosti vseh stvari, ki so me zanimalo, je za otroke sploh značilno. Otroci gledajo vse drugače in v drugačnih razmerjih kakor odrasli. V vsem tiče čudni pojavi; nenavadne oblike in uganke nudijo mogočnost odkritja, ki se starejšim nikoli ne razodenejo. Tako vidijo podobe v podobah, v globinah še globlje prepade in v vseh doznava mogočnosti, ki se izmikajo vsemu stvarnemu dojemanju.

Vprašanje organiziranja mariborskih upokojencev

Članom „Društva jugoslovanskih državnih in samoupravnih upokojencev v Mariboru“

Pod tem naslovom je v 167. št. »Večernika« 26. julija 1938 izšel članek, v katerem se odbor v naslovu imenovanega društva stavi na zatožno klop, češ, da se ne zaveda svoje dolžnosti in odgovornosti, da prikriva članom dejansko stanje društva, ki je prišlo lani (s pretrganjem zveze z »banovinskimi« društvi) v kritičen položaj, v zagato, iz katere ga more rešiti edino to, da postane podružnica ljubljanskega društva upokojencev.

Poslednje zahtevata tudi dva člana v »Upokojencu« (od 24. VI. in 26. VII. leta 1938), ker mariborsko društvo »malo ali nič ne pomeni, (»doba njegovega obstoja so izgubljena leta«) — in da je le izraz nesloge in razcepljenosti Slovencev, in to »zaradi ozkosrčnega naziranja in užaljenega samoljubja posameznikov«.

Ali so ti očitki upravičeni ali ne, naj razsodi člani po sledečih dejstvih: Stojita si nasproti pred vsem dve načeli:

Ljubljancani hočejo na vsak način uveljaviti načelo, sprejeto od takozvanih banovinskih društev: V vsako banovino samo eno društvo upokojencev. Edino to sme pri oblastvih posredovati za upokojence.

Mariborčani pa uveljavljajo načelo: Upokojenci smejo kot svobodni državljani snovati društva za medsebojno pomoč kjer in kolikor jih smatrajo za potrebno. In nikdo jim ne more in ne sme kratiti pravice, intervenirati pri oblastih za skupne interese in za koristi posameznikov.

Kakor so nedvomno pretirani nadaljnji sklepi delegatov »banovinskih« društev (dne 15. junija 1937), da naj drž. oblast odredi, da mora biti vsak upokojenec član »banovinskega« društva, in da naj fin. direkcije odtegujejo članarino od pokojnine, kjer to sklene občni zbor, — prav tako neutemeljeno je gornje načelo. Kajti prva naloga vseh upokoj. društev je, zbrati vse upokojence v organizacijo. To lažje izvršijo manjša, agilna, razmeram prirojena društva, kakor pa velike organizacije. Vse te organizacije, velike in majhne, pa morajo najti primeren način skupnega nastopanja za skupne interese. In kdor si lasti pravico, da zastopa skupne koristi vsega upokojenstva, ne sme odbiti nobene organizacije, ker to pomeni cepljenje upokojenskih sil od zgoraj po medsebojni vzajemni pomoči. In nobeno društvo, niti skupina več društev ne more in ne sme drugim kratiti pravice do obstoja in delovanja.

Tudi naše mariborsko društvo je nastalo iz potrebe, iz sile razmer. Po razhodu Društva upokojencev za Slovenijo v Mariboru se je namreč osnovala tu podružnica ljublj. društva. Ta pa ni mogla razviti uspešnega dela in se je zato razšla. Nato je v začetku l. 1933. začelo delovati sedanje samostojno društvo upokojencev v Mariboru. To zbira v svoj delokrog pred vsem državne in samoupravne upokojence vseh slojev in kategorij, ki so do takrat nemo in apatično resignirani stali ob strani in fatalistično prenašali svojo usodo. Trudi se nadalje za splošno izboljšanje položaja upokojencev in za to, da dokaže, da se z združenimi močmi da tudi težka usoda najbednejših vsaj nekoliko omiliti.

To nalogo samostojno mariborsko društvo upokojencev od 1933. leta, v kolikor je to v človeških močeh, ugodno vrši.

Zbralo je v svojih vrstah do 1. avgusta 1937. leta 1859 članov. (Svoječasna podružnica jih ni imela nikdar niti 200). Dne 10. januarja 1938 je imelo društvo 1945 članov, katero število se je do 3. avgusta 1938. znižalo na 1863. (Torej ima še vedno 4 člane več kot pred enim letom.)

Kaj je društvo od svoje ustanovitve storilo za svoje posamezne člane, to vedo samo prizadeti člani in društvena pisarna. Vsej javnosti pa lahko sporočimo, da je do konca leta 1937. razdelilo

društvo blizu 19.000 din. podpor in izplačalo (od l. 1935.) 35.400 din posmrtnin, katera vsota se je do danes gotovo že dvignila na 47.000 din, tako, da je izplačalo v celoti okoli 66.000 din posmrtnin in podpor.

Ako so delegati banovinskih društev 15. junija 1937. smatrali za primerno, društvo tolikih članov in takšnega socialnega delovanja, (ki je povrh od okt. 1933. leta vneto z njimi sodelovalo in prispevalo k skupnim stroškom!), samo zaradi šabloniziranja društvenega delovanja upokojencev izključiti iz svoje srede, ker noče in — (zaradi velikega števila res revnih članov) — ne more žrtvovati svoje samostojnosti in na mah postati podružnica ljubljanskega, moramo mi to le obžalovati, toda zabraniti jim takšnega pojmovanja tovariškega sodelovanja med upokojenci ne moremo.

Naš odbor je spričo tega sicer bil ne ljubo iznenaden, toda v zagato, v stisko in v kritičen položaj naše društvo zaradi tega ni prišlo. Naše notranje delo gre v celoti neovirano naprej; ako pa bodo banov. društva za vse upokojence kaj pridobila, bodo tega sigurno deležni tudi vsi naši člani, ne da bi moralo društvo za to eno paro žrtvovati. Ovirati pa nas ne more nikdo na merodajnih mestih nastopati tudi z lastnimi vlogami, ako bi smatrali to za koristno. Zato pa je popolnoma neopravičeno iz te izključitve izvajati nujnost združitve našega društva z ljubljanskim kot njegova podružnica. Kajti enotno nastopanje v vseh skupnih zadevah ponuja naše društvo ljubljani že leta sem. To je namreč jedro vseh soglasnih sklepov na naših občnih zbiorih, da smo za najtesnejše bratsko sodelovanje z Ljubljano. Sloga Slovencev, enotnost upokojencev Dravske banovine je tu, ki se da pri obojestranski dobri volji v kratkem času še poglobiti. Mnenja smo namreč, da je vključitev popolni samostojnosti mariborskega društva, kojega delokrog se razteza tudi čez vso Dravsko banovino, — mogoče doseči oblastno dovoljenje, da postane oboja posmrtninska sklada pristopna članstvu obeh društev in da člani mariborskega društva, ki to želijo, lahko dobijo »Upokojenca«. Za to oboje nikakor ni potrebna takojšnja izpremenitev samostojnega društva v podružnico.

Iz tega razloga vztrajamo neomajno na stališču, da radi nemotenega nadaljevanja svojega dela naše društvo mora ohraniti svojo samostojnost. Iz tega razloga tudi odklanjamo vsa pogajanja za takšno združitve, ki zahteva izpremenitev našega društva v podružnico ljubljanskega. Kajti avtonomija, ki jo ponujajo nameravani marib. podružnici, je brezpomembna, ker je trajno ne more nikdo jamčiti. Podružnica je namreč podvržena pravilom skupnega društva, katera lahko občni zbor vsak čas izpremeni v škodo podružnice. — Izjavljamo pa, da smo vedno pripravljeni, pogajati se za skupno delovanje na podlagi enakopravnosti obeh društev, oz. pripravljeni za bratsko sodelovanje v označenih treh ozirih.

To pojasnilo smo bili dolžni dati slovenski javnosti in našim članom, o katerih smo prepričani, da ve velika večina ceniti delovanje svojega društva in da bo zato tudi nadalje vedno in povsod zvesto in trdno stala na braniku njegove samostojnosti. Odbor.

Radio

Petek, 19. avg. 12: Šopek slovenskih pesmic (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 14: Napovedi. 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: O naši cerkveni umetnosti. 19.50: O letošnjem planinskem izletu v Tatre. 20: Lucienne Bojer poje. 20.10: Domača keramika. (ga. Dana Palničeva). 20.30: Koncert. 22: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Ma' položi dar domu na oltar

Zanimivosti

Boj proti prometnim nesrečam

Prometno-vzgojne metode švicarske policije

Energične akcije proti čedalje bolj se množecim prometnim nesrečam se je lotila curiška policija. Saj izkazuje statistika prometnih nesreč v mestu Curihu naravnost strahotno število. V preteklem letu je bilo nič manj ko 4227 primerov večjih ali manjših nezgod, in sicer so jih zakrivil: tramvaj 379, osebnih avtomobilov 2853, tovornih avtomobilov 1106, motorna kolesa 330, kolesarji 2233, druga vozila 169, pešci pa 553. To je zelo zanimiva in značilna statistika.

Rečeno akcijo pa hoče curiška policija izvesti velikopotezno in na svojstven način, ne s strogostjo in z globami v vsakem primeru, ampak z vljudnostjo, združeno s humorjem! Saj zlepa se zme-raj več doseže kot zgrda, strogost izzi-va navadno odpor in sovražnost proti policiji, dočim imajo ljudje za vljudnost vedno priznanje, za šalo pa razumeva-

nje. Tako je curiška policija tudi v boju proti cestnemu hrupu največ d'osegla s transparentom, ki že od leta 1935 blešči nad mestnimi ulicami: z napisom n: »V Curihu se malo hupa, zato pa previdno voziti!«

Zdaj bodo na 23 mestih razobešeni transparenti z opominom: »Pozor! Šte- vilo nesreč se množi! Pokažite na cesti več tovarištva!« Med drugimi propa- gandnimi ukrepi bo policija razdelila 150.000 letakov z navodili in opomini vozačem in pešcem, posebej tudi šolski mladini. Ti letaki bodo opremljeni tudi s šaljivimi risbami in besedili. Tako se na pr. opomin kolesarjem glasi: »Le dirjaj kolesar, kot je tvoja navada, v špitalu te čaka že prva nagrada!«

Švicarsko časopisje pozdravlja to prometno-vzgojno akcijo, ki bo gotovo ob-rodila dobre sadove.

PODZEMELJSKA LETALIŠČA V NEMČIJI

Nemčija gradi kakih 100 km za Reno podzemeljska letališča, ki bi naj zadrževala polet francoskih letal v Nemčijo v slučaju nemškega spopada s Češkoslo-vaško. Letališča se grade z mrzlično naglico; že junija je bilo dovršeno tako letališče na visoki planini pri Rhönu. Na tem letališču lahko pristane 200 letal. Nadalje bodo še te dni dovršena letališča pri Hundrücku in Taunu. Vsa leta-lišča so tako razporejena, da lahko pre- prečijo let francoskih letal v Nemčijo.

× **Težka nesreča na morju.** Iz Šangha-ja javljajo, da sta v ustju Hoanghoja za- dela nemški 2000 tonski parnik »Hansa« in angleški parnik »Tengwell«. Utonilo je 150 Kitajcev, ki so potovali na ladjah, rešilo se pa edino 13 Kitajcev in kape- tan nemškega parnika. Do nesreče je prišlo vsled slabega vremena in megle.

× **Numerus clausus na italijanskih vseučiliščih.** Po ukazu prosvetnega mini- strstva se bo smelo to leto vpisati na rimsko vseučilišče največ 15.000 študen- tov, na neapeljsko pa največ 10.000 stu- dentov, da bi se preprečila prenatrpa- nost na teh dveh najvažnejših italijanskih vseučiliščih.

× **Strašna rudarska katastrofa.** V ehrenfriedersdorfskih rudnikih blizu Schemnitza v Nemčiji se je zgodila težka rudniška nesreča. Ko so rudarji polagali novo mino v 150 metrov globokem rovu, je vdrla v rov voda. Desetim rudarjem se je posrečilo, da so se rešili, štiri so pa izlekli. V rudniku je ostalo zasutih 11 rudarjev, ki neprestano kličejo s trka- njem na pomoč. Reševanje je trajalo vso noč. Do sedaj so ostali brez uspeha vsi napori, da bi znižali nivo vode v rovi. Rešena sta še samo dva rudarja, do ka- terih so prišli s pomočjo splava.

× **Človeka, ki prespi na vodi vsak dan po nekaj ur,** sta opazila dva kopajoča se dečka v nekem finskem jezeru. Ker sta mislila, da je utopljenec, sta tekla na bliž- njo policijo. Ko so prišli policaji z zdrav- nikom, so sedli v čoln in zaveslali do mo- ža, ki je še vedno nepremično ležal na hrbtu. Ko so čudaka »prebudili« — na veliko presenečenje vseh, — se je

začel jeziti in groziti policajem s tožbo, ker so ga zmotili pri popoldanskem po- čitku. Povedal je, da hodi poleti vsak dan po kosilu spat na vodo. Pri zaslišev- vanju so ugotovili, da je mož po poklicu krojač iz bližnjega mesta.

× **Podzemsko železnico dobi Varšava.** Dogotovljena bo do l. 1943. Stroški so preračunani na 100 milijonov zlotov.

× **Anglija spravlja svoje zlato na var- no.** Kakor poročajo londonski listi, na- merava angleška banka radi varnosti pred morebitnimi zračnimi napadi raz- deliti svoje zlate zaloge na razne banke po deželi. Že v zadnjih dneh so bile večje zaloge zlata odposlane v Herford in v Malvern.

× **Sto vasi je odneslo vodovje** v indij- ski pokrajini Gonda, kjer so v zadnjih dneh bile strahovite vremenske kata- strofe. Utonilo je nad 200 ljudi in 1500 glav živine. Na tisoče ljudi je brez stre- he.

× **Francovi zračni napadi v luči sta- tistike.** Od izbruha vojne do zadnjih dni so Francova letala nad 1054 krat na- padla nezaščiten mesta in vasi, pobila s temi poleti samo otrok okoli 10.000, 1500 jih pa ranila. Pristanišča so na- padla 198 krat in pri tem potopila 20 angleških in francoskih parnikov.

× **Lord Byron je preplaval Dardane- le.** V času, ko še ni bilo nikakih rekor- dov na daljavo, je sedel pesnik lord By- ron v neki družbi, kjer so govorili o grškem bajeslovem junaku Leandru, ki je preplaval Helespont, da bi prišel do svoje priljubljene Here. Vsi so bili za- trdno prepričani, da je kaj takega sploh nemogoče. Byron je nasprotoval in iz- javil, da bo preplaval ožino sam, čeprav je šepav. — Ko se je mudil 1810. leta v Carigradu, je poiskal kraj med Sestoso in Abidoso, kje bi naj nekaj preplaval Leander morsko ožino in jo preplaval v dobri uri.

× **Anglija dobi 12 novih torpedovk.** Angleška admiraliteta je objavila, da bo v okviru letošnjega pomorskega progra- ma zgrajeno še 12 motornih torpedovk. Tako bo imelo angleško pomorsko bro- dovje vsega 32 motornih torpedovk. No- ve torpedovke odlikuje velika hitrost in široko akcijsko polje.

Razno

MIZARSKA STAVBENA DELA
izvršuje nalcenje mizarstvo
Belak, Maribor, Miklošičeva
ul. 2. 4700

NOVOI
Sprejem v izdelavo in po-
pravo raznovrstne tehtnice
in uteži. Izdelava precizna,
cene zmerno! Makso Kert.
Aleksandrova 19. 70

Posesti

NOVA HIŠA
z velikim vrtom na prodaj.
Cena 18.000 din. Vprašati
Strma ul. 11. Potočnik. 353

Prodaj

JABOLKA
1 kg din 1.50. Skladišče »Eks-
port« Koražija, Kolodvorska
ul. 1. 335

Službo dobi

NATAKARICA
stara nad 20 let, priključne
zunanosti pridna in poštena,
cene sprejme v dobro službo v
Mariboru. Ponudbe pod »Po-
štena št. 50« na upravo lista.
355

FRIZERSKO VAJENKO
sprejme Požar, gledališka
frizerka, Vetrinjska 11. 352

KLEPARSKI POMOČNIK
se takoj sprejme v stalno
službo. Kleparstvo Romilj
Maribor. 356

Sobo odda

ODDAM SOBO IN KUHINJO
Kralja Petra c. 11. Studenci.
351

Spomnite se CMDI

Fotografa, (Injo)

spretnega v kopiranju amaterskih posnetkov, iščem za
stalno. — Nastop takoj. — Foto-kemikalije etc.

Ivan Pečar, Maribor, Gosposka ulica 11.